

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Praze rozhodl samosoudkyní Mgr. Marcelou Uhříčkovou ve věci

žalobce: V. Z., narozený X
státní příslušnost Ruská federace
bytem X
zastoupený advokátem JUDr. Matějem Šedivým
sídlem Václavské náměstí 831/21, 110 00 Praha 1

proti

žalovanému: **Ministerstvo vnitra**
sídlem Nad Štolou 936/3, 170 34 Praha 7

o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 8. 11. 2023, č. j. OAM-262/ZA-ZA10-P11-2022,

takto:

- I. Rozhodnutí žalovaného ze dne 8. 11. 2023, č. j. OAM-262/ZA-ZA10-P11-2022, se ruší a věc se vrací žalovanému k dalšímu řízení.
- II. Žalovaný je povinen zaplatit žalobci na náhradě nákladů řízení částku ve výši 8 228 Kč, a to do třiceti dnů od právní moci tohoto rozsudku k rukám jeho zástupce JUDr. Matěje Šedivého, advokáta.

Odůvodnění:

Vymezení věci

1. Žalobce se žalobou podle části třetí, hlavy druhé, dílu prvního zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), podanou k Městskému soudu v Praze dne 19. 12. 2023 a postoupenou zdejšímu soudu, domáhá zrušení v záhlaví označeného rozhodnutí žalovaného (dále jen „napadené rozhodnutí“), jímž mu nebyla udělena mezinárodní ochrana podle § 12, § 13, § 14, § 14a a § 14b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění účinném do 30. 6. 2023 (dále jen „zákon o azylu“; viz přechodné ustanovení čl. II bodu 1 zákona č. 173/2023 Sb.) s odůvodněním, že v jeho případě nebyly naplněny podmínky pro udělení mezinárodní ochrany.

Žaloba

2. Žalobce předně uvádí, že ve správním řízení bylo zjištěno, že je státním příslušníkem Ruské federace, přičemž není politicky ani nábožensky aktivní. Za důvod svých obav z návratu do země původu žalobce označil to, že mu hrozí perzekuce, bude-li projevovat vlastní politické názory, a že může být mobilizován, tj. povolán k bojům na Ukrajině, neboť se nachází ve věku, na který dopadá vyhlášená odvodová povinnost. Obavy žalobce dále zesilovala jeho aktivita na podporu fondu A. Navalného. Žalobce zmínil též své aktivity na podporu válkou zasažené Ukrajiny a účast na demonstracích, přičemž tyto projevy jsou v jeho domovském státě trestné. Ke shora uvedenému žalovaný konstatoval, že branná povinnost či povinná vojenská služba je základní státoobčanskou povinností, do které nemíní zasahovat bez ohledu na aktuální politickou situaci v Ruské federaci a nehledě na skutečnost, že by uplatnění této povinnosti mohlo vést k tomu, že by žalobce mohl být nucen k účasti na bojích na Ukrajině.
3. Dle žalobce tak dochází k situaci, kdy Česká republika, jež pokládá postup Ruské federace vůči bránící se Ukrajině za projev státního terorismu, podporuje angažmá žalobce v této válce. Nuceným vycestováním žalobce do Ruské federace fakticky dochází k podpoře terorismu. Žalobci totiž při zájmu na zachování vlastní bezpečnosti a života nezbude nic jiného než aktivně plnit bojové úkoly a tím se fakticky dopouštět protiprávního jednání. K argumentaci žalovaného spočívající v tom, že (mezinárodní) ochrana není *a priori* udělována občanům válčících států, žalobce namítá, že je rozdíl v účasti na straně bránícího se státu, resp. státu legitimně uplatňujícího svou územní svrchovanost, oproti účasti na akcích útočícího státu, jehož počínání je bráno jako porušení mezinárodního práva.
4. Žalobce dále uvádí, že dle sdělení jeho rodiny byl poptáván odvodovými pracovníky, kteří zjišťovali jeho pobyt. Není mu známo, zda byl, resp. mohl být mobilizován k bojům na Ukrajině, avšak již reálná existence této hrozby představuje překážku jeho vycestování do domovského státu. Další překážku představuje hrozící represe za uplatňování vlastních politických názorů, resp. nesouhlasu s postupem domovského státu ve válce, neboť takové projevy jsou v Ruské federaci kriminalizovány. Hrozí mu tedy azylově relevantní pronásledování. Žalobce přitom nemíní své politické přesvědčení skrývat ani v případě nuceného vycestování do domovského státu. Podanou žádost pokládá za relevantní již z toho důvodu, že bude setrávat v podpoře válkou zasažené Ukrajiny, za což bude nutně potrestán.
5. S ohledem na výše uvedené se žalobce domnívá, že žalovaný nepostupoval v souladu s § 3 zákona č. 500/2004 Sb., správního řádu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „správní řád“) a nevedl řízení způsobem vedoucím ke zjištění skutečného stavu věci, pročez nezohlednil azylově relevantní pronásledování, které žalobci hrozí v případě návratu do domovského státu.

Vyjádření žalovaného

6. Žalovaný se žalobou nesouhlasí. Odkazuje přitom na obsah správního spisu, zejména na napadené rozhodnutí, žalobcovu žádost a pohovor. Žalobce dle přesvědčení žalovaného neuvedl v průběhu správního řízení žádné skutečnosti, na jejichž základě by bylo možné učinit závěr, že ve své vlasti vyvíjel činnost směřující k uplatňování politických práv a svobod ve smyslu § 12 písm. a) zákona o azylu, za kterou by mohl být azylově relevantním způsobem pronásledován. Žalobcovy obavy související s aktivitou na sociálních sítích

Instagram, Whatsapp a Telegram, účastech na proukrajinské demonstraci a demonstraci na podporu Alexeje Navalného, na jehož fond žalobce údajně jednou poslal 500 Kč, měl žalovaný za nedůvodné a účelové. Žalobce se pouze snažil vytvořit azylový příběh a dosáhnout udělení mezinárodní ochrany v situaci, kdy se mu nepodařilo prodloužit platnost povolení k dlouhodobému pobytu v České republice. Žalobcova komunikace na Whatsappu a Telegramu byla soukromá. Vedle toho žalobce doložil jednu fotografii, která jej údajně zachycovala na demonstraci v Praze. Jiné fotografie, videa, komentáře nebo názory nedoložil. Neprokázal ani účast na demonstraci na podporu Alexeje Navalného nebo drobnou finanční podporu jeho fondu. Žalobce se ve své vlasti nijak politicky neangažoval a neměl problémy s ruskými státními či bezpečnostními složkami nebo s překračováním ruských hranic.

7. Vojenská služba dle žalovaného představuje jednu z nejzákladnějších státoobčanských povinností a nelze s ní spojovat hrozbu vážné újmy. Za vážnou újmu nelze považovat ani případný postih, kterému by byl žalobce vystaven v případě zběhnutí nebo vyhýbání se výkonu vojenské služby.

Dle opatřených podkladů navíc nemohou být jedinci aktuálně odváděni do armády, neboť mobilizace byla ukončena. Obavu z nástupu do vojenské služby nelze dle názoru žalovaného podřadit ani pod § 12 písm. b) zákona o azylu. To platí zejména tehdy, týká-li se povinnost vojenské služby všech obyvatel země bez ohledu na rasu, národnost, náboženství nebo politické přesvědčení. Branná povinnost je zcela legitimní občanskou povinností, což uznávají i mezinárodní úmluvy. Žalobcovy aktivity na podporu organizace Alexeje Navalného (nadto nedoložené) jej v případě návratu do vlasti též nemohou nijak ohrozit. Relevantním důvodem pro udělení mezinárodní ochrany nemohla být ani snaha žalobce o další setrvání na území po neúspěšném pokusu o prodloužení platnosti povolení k dlouhodobému pobytu. Svou pobytovou situaci měl žalobce řešit jinou cestou.

Obsah správního spisu

8. Žalobce dne 7. 3. 2022 podal žádost o udělení mezinárodní ochrany.
9. Dne 15. 3. 2022 ke své žádosti uvedl, že je státním příslušníkem Ruské federace bez náboženského vyznání. Ke svému politickému přesvědčení sdělil, že na Instagramu psal příspěvky proti válce na Ukrajině. Psal také příspěvky proti Lukašenkovi, účastnil se demonstrace na podporu Navalného a byl na demonstraci proti válce na Ukrajině. Daroval jídlo a léky na sbírku pro ukrajinskou armádu v Praze. Dále žalobce uvedl, že je svobodný a bezdětný. Od srpna 2017 žije a studuje v České republice, z Ruska naposledy přicestoval letecky do Prahy dne 29. 8. 2021. Jeho zdravotní stav je dobrý. O mezinárodní ochranu dříve nežádal. K důvodům podání žádosti o mezinárodní ochranu uvedl, že obdržel výjezdní příkaz a měl by se vrátit do Ruska. Teď však začala válka na Ukrajině. Žalobce tedy buď bude poslán, aby bojoval na Ukrajině, nebo skončí ve vězení. V Rusku byla vyhlášena mobilizace pro ročníky narození od 1996 do 2003 a na straně žalobce neexistují důvody, které by mu umožnily vyhnout se vojenské službě. Žalobcův kamarád byl na začátku října 2021 odveden vojenskou správou a nyní bojuje na Ukrajině. Dle nového zákona hrozí lidem pokuta a až 15 let vězení za hlásání neschválené informace o „speciální operaci“. Dále žalobce uvedl, že jeho otec byl dne 6. 3. 2022 na demonstraci proti válce a zadržen, nyní o něm žalobce nemá žádné informace. Žalobce tedy bude muset buď mlčet o svých politických názorech, nebo se bude muset připojit k otci. Dodal, že v minulosti poslal peníze na podporu

protikorupční organizace Alexeje Navalného, která je považována za teroristickou organizaci.

10. Dne 15. 3. 2022 byl se žalobcem proveden také pohovor. Při něm sdělil, že v roce 2017 opustil Rusko na popud X, aby získal v zahraničí lepší studium a zjistil, jaký je život mimo Rusko. O cestě do České republiky rozhodli jeho X, a to pravděpodobně pro podobnost ruštiny a češtiny. Představa byla taková, že zde žalobce vystuduje střední školu a poté bude bezplatně pokračovat ve studiu vysoké školy. Studium dosud neukončil, nyní je ve čtvrtém ročníku a letos by měl maturovat. S výběrem školy, zařízením víza i s ubytováním v České republice žalobci pomáhala organizace pro studenty. Žalobce zde pracoval jen brigádně. Jeho poslední vízum bylo platné do 31. 8. 2021. Žalobce zjistil, že o prodloužení platnosti musí požádat osobně, avšak v té době již měl zakoupenou letenku do Ruska. Po návratu mu při podání žádosti bylo sděleno, že o prodloužení platnosti pobytového oprávnění již nemůže žádat, a byl mu vydán výjezdní příkaz. Po dalších krocích bylo zřejmé, že se žalobce bude muset vrátit do Ruska. Poté však začala válka na Ukrajině. Protože Česká republika uzavřela konzuláty v Rusku, nemůže žalobce nyní získat vízum. Musel by tedy zůstat v Rusku a byl by vyzván k vojenské službě. Dle nových zákonů navíc žalobce nesmí projevovat vlastní názor na válku na Ukrajině. V Rusku nikdy neměl žádné problémy se státními orgány nebo bezpečnostními složkami, nebyl tam trestně stíhán, neměl problémy s překračováním hranic. V Rusku žijí jeho příbuzní (rodiče, sourozenci a babička), kteří hledají cestu, jak z Ruska vycestovat, neboť se Rusko ekonomicky hroutí a začínají tam masové represe proti lidem nepodporujícím válku. Žalobcova X válku nepodporuje a X za to skončil ve vězení, kde je již týden. K podpoře protikorupční organizace Navalného žalobce sdělil, že jí poslal 500 Kč v únoru nebo březnu 2021 a v únoru 2021 byl v České republice na demonstraci

za propuštění Navalného. Ruská vláda dle tvrzení žalobce zveřejnila seznam lidí podporujících organizaci Navalného a žalobce je na tomto seznamu. V únoru 2022 se žalobce v Praze také dvakrát zúčastnil demonstrací proti válce na Ukrajině. V Rusku se žádné demonstrace nezúčastnil. Žalobce dále psal příspěvky proti válce na Ukrajině na Instagramu a přes Telegram a Whatsapp sdílel videa na Youtube. Na Instagramu šlo o veřejné příspěvky, ty ostatní byly soukromé (šlo o konverzaci s kamarádem známých a se strýcem). Dle tvrzení žalobce byl dne 4. 3. 2022 v Rusku přijat zákon o tom, že sdílení nesprávných informací o „speciální operaci“ na Ukrajině je trestným činem. Pokud by žalobce v Rusku mluvil o tom, že je na Ukrajině válka, mohly by se na něj ruské složky zaměřit a zpětně hledat v jeho historii na sociálních sítích. Také české demonstrace byly v Rusku medializované a existují videa, na nichž je vidět žalobcův obličej. Závěrem žalobce uvedl, že v České republice nemá příbuzné, chtěl by zde studovat a poté zůstat a pracovat.

11. Ke své žádosti žalobce doložil odkaz na telegramový kanál s videem z Václavského náměstí v Praze, na kterém je dle jeho tvrzení žalobce vidět (konkrétní záběry žalobce označil a zakroužkoval na nich sebe samého). Dále žalovanému sdělil, že veřejně přístupný archiv se seznamem lidí podporujících Alexe Navalného již nedohledal, ale našel informaci o tom, že jej lze stáhnout z tzv. darknetu. Dále předložil kopii rozhodnutí o zahájení trestního řízení s X, který se měl dle žalovaným opatřeného překladu dne 6. 3. 2022 účastnit organizování a konání nepovolené protiválečné demonstrace v Rusku, která byla zaměřena proti zvláštní operaci Ruské federace na Ukrajině a jejímž účelem mělo být šíření „fake news“ o působení ozbrojených sil Ruské federace. Žalobce doložil také výzvu ke splnění branné povinnosti, která mu měla být zaslána, přičemž dle žalovaným opatřeného překladu

byl X předvolán dle zákona o branné povinnosti a vojenské službě s tím, že se měl dostavit dne 21. 3. 2022 na sdruženou vojenskou správu v příslušném obvodu.

12. Součástí správního spisu je dále řešerše žalovaného ze dne 31. 10. 2022 nazvaná *Situace navrátilců do Ruské federace po krátkodobém či dlouhodobém pobytu v zahraničí – zacházení ze strany úřadů a monitoring sociálních sítí* (dále jen „řešerše k situaci navrátilců“) a řešerše žalovaného ze dne 8. 3. 2023 nazvaná *Bezpečnostní a politická situace v zemi – vybrané otázky z oblasti občanských svobod a lidských práv* (dále jen „řešerše k bezpečnostní situaci“). Dále správní spis obsahuje informaci získanou dne 24. 1. 2023 od Ministerstva zahraničních věcí s názvem *Návraty Občanů Ruské federace do vlasti* (dále jen „informace k návratu občanů“) a překlad části informace Finské imigrační služby ze dne 31. 1. 2023 nazvané *Vyhýbání se odvodům během mobilizace – návraty a mobilizace* (dále jen „informace k mobilizaci“).
13. V řešerši k situaci navrátilců je uvedeno, že většina osob, které odcestovaly z Ruské federace během roku 2022, se tam vrátily bez problémů. Největším problémům čelí aktivisté a navracející se pracovníci v IT, kteří odjeli bezprostředně po 24. 2. 2022. Navracející se ruští občané, kteří se neřadí mezi známé aktivisty, novináře, bloggery apod., nečelí zvýšeným kontrolám. Obecně je v poslední době daleko častějším jevem stíhání za online protiválečnou aktivitu než stíhání za veřejný protest. Takové stíhání se týká i obyčejných lidí (tj. nejen aktivistů, novinářů, politiků apod.). Ruské úřady přitom mohou obecně využít pro případnou kriminalizaci online aktivity a komentáře z minulosti, přičemž se objevily případy kriminalizace i tři roky staré aktivity.
14. Řešerše k bezpečnostní situaci pojednává mj. o ruské invazi na Ukrajině, v souvislosti s níž došlo k řadě protestů napříč Ruskou federací. To vedlo k přijetí nového legislativního rámce pro potlačení protestů. Nyní dochází k zadržení jednotek až desítek nepohodlných osob měsíčně, např. členů opozice, aktivistů či novinářů. Ve většině případů úřady využívaly ke kriminalizaci osob tzv. správní tresty (kratší dobu zadržení) a peněžité pokuty. Používaly však i nové legislativní nástroje k potlačení protirežimního jednání, např. se nyní kriminalizuje šíření informací o ruské invazi, které se odlišují od oficiálního režimního narativu, tzv. speciální vojenské operace. Zároveň je v řešerši k bezpečnostní situaci uvedeno, že častějšími oběťmi mučení (např. ve vězeňských zařízeních) jsou protirežimně orientované osoby a protiváleční aktivisté.
15. Dle informace k návratu občanů nemá Ministerstvo zahraničních věcí k dispozici konkrétní údaje o tom, že by v Ruské federaci docházelo k masivnímu porušování lidských práv na základě dlouhodobého pobytu ruských občanů ve třetí zemi. Vzhledem k vyhlášené částečné mobilizaci v září 2022 však není ochota občanů Ruské federace, kteří by mohli být ze stran ruských úřadů v souladu s nově přijatými legislativními změnami postiženi, navrátit se do vlasti příliš vysoká.
16. Informace k mobilizaci uvádí, že zdroje nezmiňují žádné případy mobilizace na hranici. Nepodařilo se tedy nalézt informace o tom, jak bylo na hranici zacházeno se záložníky, kteří se vraceli ze zahraničí. Rovněž z této informace vyplývá, že v současnosti nemohou být navrátilci jedinci odvedeni do armády, neboť tato kampaň již skončila. Pokud bude rozhodnuto o jejím pokračování, mohou být takové osoby předvolány k odvodu, pokud budou splňovat příslušná kritéria. Nebudou však potrestáni za opuštění země jako takové,

protože během období mobilizace neplatily v Rusku žádné oficiální zákazy cestování. Pokud jedinec opustil zemi poté, co obdržel výzvu a nedostavil se k vojenské komisi, může být pohnán k odpovědnosti za správní přestupek. Pokud uprchnul poté, co se dostavil k vojenské komisi a byl mu vydán mobilizační příkaz, může být obviněn z neoprávněného opuštění vojenského útvaru nebo místa výkonu služby. V minulosti se v Ruské federaci vyskytovala nezákonná praxe spočívající v tom, že policie překročila své pravomoci a odvedla jedince k vojenské komisi. V informaci k mobilizaci je dále obsaženo šest dalších otázek, jejichž odpovědi nejsou součástí tohoto dokumentu, neboť nebyly přeloženy.

17. Žalobce byl dne 12. 6. 2023 vyrozuměn o možnosti vyjádřit se k podkladům pro vydání rozhodnutí. Ve stanoveném termínu se však nedostavil.
18. Následně žalovaný vydal napadené rozhodnutí, jímž žalobci neudělil mezinárodní ochranu v žádné z jejích forem. Konstatoval, že tvrzenými důvody žalobcovy žádosti o mezinárodní ochranu byly obavy z případného odvodu do armády kvůli výkonu základní vojenské služby a jeho nasazení do bojů na Ukrajině, dále obavy ze zatčení kvůli jeho aktivitě na sociálních sítích, kde se vyjadřoval proti válce na Ukrajině, a také obavy z problémů za podporu protikorupční organizace Alexe Navalného. Hlavním důvodem podání žádosti však byla snaha žalobce legalizovat si pobyt na území České republiky, jelikož nebyla prodloužena platnost jeho studijního víza, na které v České republice pobýval od roku 2017.
19. Ve vztahu k § 12 písm. a) zákona o azylu žalovaný konstatoval, že žalobce neuvedl nic, z čeho by bylo možné usuzovat, že vyvíjel ve své vlasti činnost směřující k uplatňování politických práv a svobod, za kterou by mohl být azylově relevantním způsobem pronásledován. Žalobce totiž vyvíjel veškeré aktivity (příspěvky proti válce na Ukrajině a proti Lukašenkovi na sociálních sítích, účastnil se demonstrací a daroval jídlo či léky na sbírku pro ukrajinskou armádu) v České republice a nikoli ve své vlasti. Žalobce nadto nikdy nebyl členem politické strany a ve své vlasti se politicky nijak neangažoval a neměl ani problémy politického charakteru s ruskými státními orgány nebo s bezpečnostními složkami, které by ho přiměly k odjezdu z Ruské federace a k podání žádosti o udělení mezinárodní ochrany, a nebyl ve své vlasti ani trestně stíhán.
20. Důvod pro udělení azylu dle § 12 písm. b) zákona o azylu žalovaný rovněž neshledal. Důvody pronásledování stanovené tímto ustanovením jsou vymezeny taxativně a nelze je rozšiřovat, přičemž žalobce při pohovoru uvedl, že ve své vlasti neměl nikdy problémy kvůli rase, národnosti, náboženství, pohlaví, příslušnosti k určité sociální skupině či kvůli politickému přesvědčení. Žalobce navíc podal žádost o mezinárodní ochranu zcela účelově až po pěti letech pobytu v České republice po uplynutí platnosti jeho víza a neúspěšné snaze o prodloužení doby jeho platnosti. Žalobcovy údajné obavy z návratu do Ruské federace byly dle žalovaného pouze účelově uvedenou záminkou a byly tvrzeny ve snaze zajistit si jakkoli možnost pobývat na území České republiky. Dle judikatury Nejvyššího správního soudu je přitom nutné žádat o mezinárodní ochranu bezprostředně poté, co k tomu má žadatel příležitost, a to nejen z hlediska zeměpisného, ale i z hlediska časového.
21. Žalovaný připomenul, že institut mezinárodní ochrany není určen k řešení pobytových situací cizinců a že snahu o legalizaci pobytu za účelem dalšího studia nelze zahrnout pod důvody dle § 12 písm. b) zákona o azylu. Konstatoval také, že právo každého pobývat na území jakéhokoli státu není základním právem chráněným Úmluvou o právním postavení

uprchlíků a že je právem států stanovit si mimo rámec mezinárodních závazků pravidla pro udělování víz a jiných pobytových oprávnění.

22. K obavě z výkonu vojenské služby v ruské armádě žalovaný uvedl, že branná povinnost a povinná vojenská služba patří k základním státoobčanským povinnostem a nemůže být považována za pronásledování. Dále žalovaný poukázal na to, že vyhlášená mobilizace již byla ukončena, protože v současné době nemohou být jedinci odváděni do armády. Jedinci, na něž se mobilizace vztahovala, pak ani nemohou být postihováni za to, že se v době jejího vyhlášení v Rusku nenacházeli, což je i případ žalobce. Mladým mužům, kteří se navrací do Ruska ze zahraničí, nehrozí vyšší riziko povolání k výkonu základní vojenské služby, případně nasazení do bojů na Ukrajině. Jelikož samotná povinnost každého občana Ruska účastnit se vojenské služby, případně bojových operací, je zaměřena na všechny bojeschopné muže bez ohledu na jejich rasu, národnost, náboženství atd. nemůže být chápána jako pronásledování jednotlivců ze strany ruských státních orgánů, a to ani v případě následného nasazení vojáků ve vojenském konfliktu. Žalobcovy obavy z povolání k výkonu vojenské služby v ruské armádě jsou tak dle názoru žalovaného bezpředmětné a navíc i předčasné. V Rusku pobývají miliony mužů v žalobcově věku a situaci a pouze zlomek z nich absolvuje základní vojenskou službu a je povolán do bojových operací a pouze zlomek z nich se tomuto nedokáže legálními cestami vyhnout. Žalovaný poukázal také na to, že ani žadatelům z Ukrajiny není v souvislosti s výkonem vojenské služby v ukrajinské armádě při obraně jejich vlasti udělována mezinárodní ochrana za účelem vyhýbání se výkonu této jejich státoobčanské povinnosti. Tím spíše nemůže být mezinárodní ochrana udělena žadatelům z Ruska, tedy země, která svým bezprecedentním útokem na suverénní území Ukrajiny zapříčinila současný vojenský konflikt.
23. K aktivitám na sociálních sítích žalovaný uvedl, že na Whatsappu a Telegramu žalobce komunikoval soukromě se svým strýcem a jedním známým. Doložil přitom pouze jednu komunikaci na Telegramu zachycující video, resp. fotografii, na které údajně měl být zachycen při demonstraci. Ani videa či fotografie neprokazují, že žalobce skutečně byl účastníkem demonstrace, a žádné jiné své komentáře, názory, fotografie nebo videa žalobce nedoložil, byť tvrdil, že existují. V tom žalovaný též spatřoval účelovost žádosti o udělení mezinárodní ochrany. Z rešerše k situaci navrátilců přitom vyplynulo, že vůči navrátilcům není uplatňován žádný „*zvláštní vzorec, který by se lišil od většinové populace*“. Ruské bezpečnostní složky dle zdroje navíc nemají kapacitu na to, aby kriminalizovaly všechny protiválečné projevy na sociálních sítích. Žalobce přitom nelze zařadit mezi jakkoli významné osoby stran jeho údajných politických aktivit a není důvod k předpokladům, že by se v případě návratu do vlasti stal terčem zájmu ruských státních orgánů nebo bezpečnostních složek. Nedoloženou pasivní účast na demonstraci podporující A. Navalného žalovaný nepovažoval za důvodnou obavu z návratu do vlasti. Žalobce ani nedoložil tvrzenou finanční podporu této protikorupční organizace. Navíc se obě aktivity odehrály mimo Rusko, kde žalobce žádné politické aktivity nevyvíjel. Žalobce navíc poté Rusko navštívil a byl žádat o pas na ruské ambasádě, což by nečinil, kdyby se skutečně obával návratu do vlasti z důvodu podpory A. Navalného.
24. Důvod pro udělení azylu za účelem sloučení rodiny podle § 13 zákona o azylu žalovaný neshledal, jelikož v České republice nebyl udělen azyl žádnému z rodinných příslušníků žalobce. Ve vztahu k humanitárnímu azylu dle § 14 téhož zákona žalovaný konstatoval, že žalobce je dospělou, svéprávnou a práceschopnou osobou. Rovněž je zdravý, svobodný a bezdětný. Celá jeho rodina žije v Ruské federaci. K doplňkové ochraně dle § 14a zákona o

azyly žalovaný především poznamenal, že žalobcova žádost je účelová, neboť byla podána až po pěti letech pobytu zde, po neúspěšné snaze o prodloužení pobytového oprávnění a po vydání výjezdních příkazů. Žalovaný

zopakoval, že nutnost vykonat vojenskou službu nelze vnímat jako vážnou újmu, neboť je jednou z nejzákladnějších státoobčanských povinností. Zopakoval také svou argumentaci k § 12 písm. b) zákona o azylu a uvedl, že v Ruské federaci neprobíhá takový ozbrojený konflikt, jehož důsledky by bylo možno pokládat ve vztahu k žalobci za vážnou újmu. Válečný konflikt na Ukrajině totiž neprobíhá na území Ruské federace. Pouze pohraniční oblasti mohou být tímto konfliktem zasaženy. Město X, odkud žalobce pochází, však leží více než 400 km od hranic s Ukrajinou. Žalovaný neshledal ani důvody pro udělení doplňkové ochrany za účelem sloučení rodiny ve smyslu § 14b zákona o azylu.

Splnění procesních podmínek a rozsah soudního přezkumu

25. Soud ověřil, že žaloba byla podána včas, osobou k tomu oprávněnou a splňuje všechny formální náležitosti na ni kladené. Žaloba je tedy věcně projednatelná.
26. Jelikož toto soudní řízení bylo zahájeno již po nabytí účinnosti zákona č. 173/2023 Sb. lze na věc aplikovat § 32 odst. 9 zákona o azylu, ve znění účinném od 1. 7. 2023, podle něhož soud při posuzování žaloby ve věci mezinárodní ochrany zohlední „i nové důležité skutečnosti, které nastaly po vydání rozhodnutí ministerstva, jedná-li se o takové skutečnosti, které se vztahují k možnému pronásledování nebo k hrozbě vážné újmy; v tomto rozsahu není soud vázán žalobními body. Mají-li skutečnosti podle věty první vliv na rozhodnutí správního orgánu ve věci samé, soud napadené rozhodnutí zruší a věc vrátí k dalšímu řízení žalovanému“ (viz přechodné ustanovení čl. II odst. 1 zákona č. 173/2023 Sb.). Žalobce nicméně v soudním řízení netvrdil existenci nových důležitých skutečností, které by nastaly až po vydání napadeného rozhodnutí, a ani soudu není existence takových nových skutečností známa. Proto žalobu posoudil v souladu s § 75 odst. 2 s. ř. s. v mezích uplatněných žalobních bodů.
27. O žalobě soud rozhodl v souladu s § 51 odst. 1 s. ř. s. bez nařízení jednání, neboť žalovaný výslovně sdělil, že s tímto procesním postupem souhlasí. Žalobce se k výzvě soudu nevyjádřil, proč měl soud za to, že i jeho souhlas byl dán. Podmínky k rozhodnutí věci bez jednání byly dány též podle § 76 odst. 1 písm. a) a b) s. ř. s.

Posouzení věci krajským soudem

28. Soud v této věci považuje za stěžejní spornou otázku to, zda obavy žalobce z povolání k výkonu vojenské služby a z případného nasazení do bojových operací na Ukrajině mohou naplňovat podmínky pro některou z forem mezinárodní ochrany. Náзор žalovaného, že takové obavy jsou bezpředmětné, účelově tvrzené a že nemohou být důvodem pro udělení mezinárodní ochrany, přitom soud považuje za značně zjednodušující a nepřesný. Žalovaný se dle názoru soudu v reakci na žalobcem uváděné skutečnosti nezabýval věcí v intencích relevantní judikatury, proč se opomenul věnovat rozhodným otázkám a neopatřil pro své rozhodnutí potřebné podklady. V důsledku toho je napadené rozhodnutí nepřezkoumatelné a zjištěný skutkový stav vyžaduje zásadní doplnění. Obdobně přitom soud v nedávné době rozhodl i rozsudkem ze dne 31. 1. 2024, č. j. 40 Az 13/2023-22.
29. Podle § 12 písm. b) zákona o azylu se cizinci udělí azyl, bude-li v řízení o udělení mezinárodní ochrany zjištěno, že cizinec má odůvodněný strach z pronásledování z důvodu rasy, pohlaví, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro

zastávání určitých politických názorů ve státě, jehož občanství má, nebo, v případě že je osobou bez státního občanství, ve státě jeho posledního trvalého bydliště.

30. Dle čl. 9 odst. 2 písm. e) směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/95/EU ze dne 13. 12. 2011 o normách, které musí splňovat státní příslušníci třetích zemí nebo osoby bez státní příslušnosti, aby mohli požívat mezinárodní ochrany, o jednotném statusu pro uprchlíky nebo osoby, které mají nárok na doplňkovou ochranu, a o obsahu poskytnuté ochrany (dále jen „kvalifikační směrnice“), *může být za pronásledování ve smyslu odstavce 1 (tj. pronásledování ve smyslu čl. 1 odst. A Ženevské úmluvy) mimo jiné považováno trestní stíhání nebo trest za odepření výkonu vojenské služby za konfliktu, jestliže by výkon vojenské služby zahrnoval zločiny nebo jednání spadající mezi důvody vyloučení uvedené v čl. 12 odst. 2.*
31. Podle čl. 10 odst. 1 písm. e) kvalifikační směrnice zahrnuje pojem politických názorů (které mohou být jedním z důvodů pronásledování) *zejména zastávání názorů, myšlenek nebo přesvědčení ohledně potenciálních původců pronásledování uvedených v článku 6 a jejich politik nebo postupů, bez ohledu na to, zda žadatel podle dotýčných názorů, myšlenek nebo přesvědčení jednal.*
32. Mezi zločiny nebo jednání spadající pod důvody vyloučení dle čl. 12 odst. 2 kvalifikační směrnice pak spadají mj. zločiny proti míru, válečné zločiny a zločiny proti lidskosti ve smyslu mezinárodních dokumentů obsahujících ustanovení o těchto zločinech, jakož i činy, které jsou v rozporu se zásadami a cíli OSN uvedenými v preambuli a v čl. 1 a 2 Charty OSN.
33. Soudní dvůr Evropské unie při výkladu čl. 9 odst. 2 písm. e) kvalifikační směrnice dospěl v rozsudku ze dne 19. 11. 2020 ve věci C-238/19, *EZ v. Bundesrepublik Deutschland*, k závěru, že se toto ustanovení vztahuje též na „*brance, který odepře vykonat vojenskou službu za konfliktu, avšak nezná své budoucí služební zařazení v rámci armády, (jelikož) v kontextu všeobecné občanské války, která se vyznačuje opakovaným a systematickým pácháním zločinů nebo jednání uvedených v čl. 12 odst. 2 téže směrnice armádou, která nasazuje brance, by výkon vojenské služby znamenal přímou či nepřímou účast na spáchání takových zločinů nebo jednání bez ohledu na zařazení v rámci armády*“. Současné bylo tímto rozsudkem dovozeno, že čl. 9 odst. 2 písm. e) ve spojení s čl. 9 odst. 3 kvalifikační směrnice „*musí být vykládána v tom smyslu, že existenci souvislosti mezi důvody uvedenými v čl. 2 písm. d), jakož i v článku 10 této směrnice a trestními stíháními a tresty za odepření výkonu vojenské služby podle čl. 9 odst. 2 písm. e) uvedené směrnice nelze považovat za prokázanou pouze z toho důvodu, že tato trestní stíhání a tyto tresty souvisejí s uvedeným odepřením. Je však dána silná domněnka, že odepření výkonu vojenské služby za podmínek stanovených v čl. 9 odst. 2 písm. e) téže směrnice souvisí s jedním z pěti důvodů připomenutých v jejím článku 10. Je věcí příslušných vnitrostátních orgánů, aby s ohledem na všechny dotčené okolnosti ověřily pravděpodobnost této souvislosti.*“
34. Nejvyšší správní soud pak v rozsudku ze dne 10. 12. 2021, č. j. 5 Azs 19/2020-45, publikovaném pod č. 4304/2022 Sb. NSS, dospěl k závěru, že samotné plnění branné povinnosti nelze bez dalších souvislostí považovat za důvod pro udělení mezinárodní ochrany, **pokud se ovšem jedná o plnění takové povinnosti v regulární armádě demokratického právního státu, které je v souladu s vnitrostátním i mezinárodním právem,** a pokud je daným státem respektována možnost odepření výkonu takové vojenské služby z důvodu svědomí či náboženského přesvědčení, ať již zavedením náhradní (civilní) služby nebo jiným způsobem, nebo přinejmenším, pokud takové odepření výkonu vojenské služby

není ve smyslu čl. 9 odst. 2 písm. c) kvalifikační směrnice trestáno nepřiměřenými nebo diskriminačními sankcemi. Branná povinnost spojená s účastí na ozbrojeném konfliktu naopak může být důvodem pro udělení azylu dle § 12 písm. b) zákona o azylu mimo jiné tehdy, pokud žadateli ve smyslu čl. 9 odst. 2 písm. e) kvalifikační směrnice hrozí trestní stíhání nebo trest za odepření výkonu takové vojenské služby během konfliktu za situace, kdy by tento výkon mohl zahrnovat přímou či nepřímou účast žadatele na mezinárodních válečných zločinech, zločinech proti lidskosti, jiných vážných nepolitických zločinech nebo činech, které jsou v rozporu se zásadami a cíli OSN, a pokud je zároveň dána souvislost mezi tímto způsobem pronásledování žadatele a azylově relevantními důvody pronásledování ve smyslu § 12 písm. b) zákona o azylu, resp. čl. 2 písm. d) a čl. 10 kvalifikační směrnice (viz tzv. právní větu rozsudku).

35. Se žalovaným lze v obecné rovině souhlasit v tom, že samotné plnění branné povinnosti, byť by se jednalo o výkon služby s účastí na bojových akcích, nelze bez dalšího považovat za důvod pro udělení mezinárodní ochrany. Pokud je však branná povinnost spojená s účastí na ozbrojeném konfliktu, může být důvodem pro udělení mezinárodní ochrany podle § 12 písm. b) zákona o azylu, a to za podmínek, že: 1) žadateli o mezinárodní ochranu hrozí za odepření výkonu vojenské služby trestní stíhání nebo trest, 2) výkon vojenské služby by mohl zahrnovat přímou či nepřímou účast žadatele na mezinárodních válečných zločinech, zločinech proti lidskosti, jiných vážných

nepolitických zločinech nebo činech, které jsou v rozporu se zásadami a cíli OSN, a 3) je dána souvislost mezi tímto způsobem pronásledování žadatele a azylově relevantními důvody pronásledování ve smyslu § 12 písm. b) zákona o azylu, resp. čl. 2 písm. d) a čl. 10 kvalifikační směrnice, tj. z důvodu rasy, pohlaví, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů (srov. citovaný rozsudek Nejvyššího správního soudu č. j. 5 Azs 19/2020-45 nebo rozsudek téhož soudu ze dne 29. 9. 2022, č. j. 1 Azs 84/2022-61).

36. Je přitom obecně známou skutečností, že vojenská invaze Ruské federace na Ukrajinu je aktem mezinárodní agrese, v rámci které ruská vojska páchají zločiny proti míru a proti lidskosti a v jejímž důsledku přijala Česká republika společně s dalšími státy sankce proti Ruské federaci (viz také rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 11. 3. 2022, č. j. 6 Azs 306/2021-49, č. 4364/2022 Sb. NSS). Tuto skutečnost žalovaný ostatně ani nepopřel, pokud na straně 8 napadeného rozhodnutí konstatoval, že Ruská federace „svým bezprecedentním útokem na suverénní území Ukrajiny zapříčinila současný vojenský konflikt, který má do dnešního dne za následek desítky tisíc obětí a největší uprchlickou krizi v Evropě od konce 2. světové války.“ Není tedy pochyb o tom, že Ruská federace svými činy proti Ukrajině naplňuje zločiny a jednání ve smyslu čl. 12 odst. 2 kvalifikační směrnice.
37. Je také obecně známou skutečností, že v Ruské federaci byla od 21. 9. 2022 vyhlášena částečná mobilizace (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 9. 2022, č. j. 1 Azs 84/2022-61, č. 4419/2023 Sb. NSS). Žalovaný v napadeném rozhodnutí konstatoval, že vyhlášená mobilizace již byla ukončena, přičemž patrně vycházel z informace k mobilizaci ze dne 31. 1. 2023, která byla v době jeho rozhodování již více než devět měsíců stará. Byť z veřejně dostupných informací nadále plyne, že nyní v Rusku mobilizace neprobíhá, nelze z této skutečnosti dle názoru zdejšího soudu vycházet jako z neměnné v čase, ale je třeba ověřovat její aktuálnost, konfrontovat ji s ostatními dostupnými informacemi a zabývat se i

tím, nakolik je v současné proměnlivé situaci pravděpodobné, že po žalobcově návratu do Ruska k mobilizaci nedojde. Již v době vydání napadeného rozhodnutí se totiž objevovaly zprávy o tom, že Rusko postupně novelizuje zákony ohledně branné povinnosti a rozšiřuje okruh mužů, kteří mohou být povoláni (např. GRENALL, R. *Ukraine war: Russia expands pool of men eligible for call-up*. BBC News, 25. 7. 2023, dostupné na: <https://www.bbc.com/news/world-europe-66304522>; nebo IVSHINA, O. *Russia conscription laws change, leaving some fearful of Ukraine war call-up*. BBC News, 4. 8. 2023, dostupné na: <https://www.bbc.com/news/world-europe-66388422>), což vedlo k předpokladům, že by v budoucnu mohla nastat další vlna mobilizace. Aktuálně dokonce existují odhady, že nastane po prezidentských volbách, které se mají konat 15. až 17. 3. 2024 (LOWE, Y.; GECSOYLER, S. *Russia could begin full mobilisation after 2024 presidential election, Kyiv official says – as it happened*. The Guardian, 20. 11. 2023, dostupné na: <https://www.theguardian.com/world/live/2023/nov/20/russia-ukraine-war-live-kyiv-grenade-explosion-zelenskiy-military-medical-commander-putin>). S ohledem na neustálý vývoj situace tak soud předně nemůže souhlasit – v situaci, kdy žalovaný k hrozbě další vlny mobilizace neopatřil žádný aktuální podklad – s názorem žalovaného, že jsou obavy žalobce z povolání k výkonu vojenské služby v ruské armádě bezpředmětné.

38. Bylo proto na žalovaném, aby se bez zkratkovitých závěrů zabýval tím, zda žalobci hrozí reálné riziko povolání do základní vojenské služby a zda by výkon vojenské služby mohl s velkou pravděpodobností zahrnovat i účast na válce na Ukrajině. Měl také posoudit, zda a jaký trest by žalobci hrozil za případné odepření této služby (neboť z postoje žalobce bylo zřejmé, že s povoláním do základní vojenské služby nesouhlasí) a zda by byla dána souvislost mezi případným pronásledováním žalobce a azylově relevantními důvody pronásledování. Žalovaný se těmito otázkám opomenul věnovat, proč si k nim neobstaral ani dostatečné informace.
39. Žalobce přitom podle všeho splňuje veškeré předpoklady k tomu, aby povolán byl, o čemž svědčí i jím doložené předvolání ke splnění branné povinnosti kvůli vyhlášení války na Ukrajině na den 21. 3. 2022. Žalovaný v napadeném rozhodnutí argumentoval tím, že v Ruské federaci pobývají miliony mužů v žalobcově věku a situaci, přičemž jen zlomek z nich absolvuje základní vojenskou službu a je povolán do bojových operací na Ukrajině. Soudu však není však zřejmé, jak žalovaný

k těmto závěrům dospěl, neboť podklady shromážděné ve správním spise tyto informace neobsahují. Naopak lze mít za to, že žalobce ve věku 23 let, jenž je zdravý, svobodný, bezdětný, bez X, jehož X i X žijí a který o nikoho nepečuje a nezastává žádnou veřejnou funkci v rámci ruských státních či místních orgánů, by měl být plně způsobilý k nástupu do základní vojenské služby. Proto se soudu jeví (přičemž tento předpoklad opětovně nebyl vyvrácen žádným ze žalovaným opatřených podkladů), že by se na žalobce neměla vztahovat ani žádná z výjimek z povinné základní vojenské služby [k tomu srov. strany 19 a 20 zprávy Agentury Evropské unie pro otázky azylu (EUAA) nazvané *The Russian Federation – Military service* ze dne 16. 12. 2022, dostupné na: <https://euaa.europa.eu/publications/russian-federation-military-service>]. Čl. 9 odst. 2 písm. e) kvalifikační směrnice se přitom vztahuje i na brance, kteří zatím neznají své budoucí zařazení v rámci armády, pokud by výkon jejich vojenské služby mohl s velkou pravděpodobností zahrnovat přímou či nepřímou účast na mezinárodních válečných zločinech (viz již citovaný rozsudek Soudního dvora Evropské unie ve věci C-238/19 a rozsudek Nejvyššího správního soudu č. j. 5 Azs 19/2020-45).

40. K tomu, zda by výkon základní vojenské služby mohl v případě žalobce s velkou pravděpodobností zahrnovat jeho přímou či nepřímou účast na mezinárodních válečných zločinech, tj. bojích na Ukrajině, si žalovaný rovněž neobstaral dostatek informací. Nevěnoval se například tomu, zda současná ruská legislativa umožňuje nasazení branců do zóny ozbrojeného konfliktu poté, co absolvují povinnou vojenskou službu. Přitom se z dostupných informací (které by nicméně bylo vhodné aktualizovat) jeví, že takové nasazení možné je a že branci mohou být nuceni podepsat smlouvu s ruskými ozbrojenými silami a nastoupit do armády nebo být nasazeni do vojenských jednotek na rusko-ukrajinské hranici či dokonce posláni na Ukrajinu během výcviku, ačkoliv oficiálně by tam být nasazeni neměli (srov. strany 37-38 zprávy Agentury Evropské unie pro otázky azylu ze dne 16. 12. 2022, op. cit.). Podstatná je v této souvislosti také otázka možnosti alternativní služby, které se žalovaný rovněž nevěnoval. Jak přitom uvádí odborná literatura, náhrada za vojenskou službu sice má svůj základ v čl. 59 Ústavy Ruské federace, avšak ruské soudy běžně zamítají odvolání opřené o důvod svědomí (viz SCHEU, H. Ch. *Postavení dezertérů a odpíračů vojenské služby v azylovém právu EU*. In: Ročenka uprchlického a cizineckého práva 2022. Veřejný ochránce práv, 2023, s. 225). V případě, že by žalobce reálně a s velkou pravděpodobností mohl být zapojen do bojů na Ukrajině, by tak měla být vážena i otázka, jaká je šance, že zrovna žalobce, který je bez náboženského vyznání, bude mít možnost vykonat alternativní civilní službu namísto vojenské služby.
41. Z podkladů napadeného rozhodnutí pak není ani zřejmé, jaké trestní stíhání a konkrétní tresty by žalobci eventuálně hrozily za odepření vojenské služby v Ruské federaci a za neuposlechnutí výzvy k mobilizaci. Informace k mobilizaci dává pouze částečnou odpověď na tuto otázku, když uvádí, že za nedostavení se k vojenské komisi po obdržení výzvy připadá v úvahu uplatnění odpovědnosti za správní přestupek a v případě uprchnutí ze země po vydání mobilizačního příkazu obvinění z neoprávněného opuštění vojenského útvaru nebo místa výkonu služby dle § 337 trestního zákoníku Ruské federace. Žalovaný však pro své rozhodování neobstaral překlad odpovědí na dalších šest otázek obsažených v informaci o mobilizaci (zpracované Finskou imigrační službou), které byly pro souzenou věc relevantní a které měly poskytovat údaje o tom, (a) jaké jsou postihy za neuposlechnutí mobilizačního předvolání, (b) co se děje s osobami odsouzenými za vyhýbání se odvodům poté, co zaplatily pokutu či vykonaly jiný trest a zda byly tyto osoby znovu povolány, (c) zda existují nějaké náznaky toho, že by tresty za neuposlechnutí výzvy k odvodu měly být změněny či zpřísněny, (d) zda byla zahájena trestní řízení proti osobám, které se vyhýbaly mobilizaci, (e) zda byly osobám, které se vyhýbaly mobilizaci, uloženy trestní postihy, a (f) zda byly zaznamenány případy porušení předpisů následkem vyhýbání se mobilizaci nebo v souvislosti s ukládáním trestů za vyhýbání se mobilizaci.
42. S ohledem na obavy, které žalobce vyjádřil ve správním řízení, se měl žalovaný zabývat též tím, zda by byla dána souvislost mezi způsobem pronásledování (tedy trestem či trestním stíháním

hrozícím za odepření výkonu vojenské služby, jež by mohla zahrnovat přímou či nepřímou účast žalobce na ozbrojeném konfliktu na Ukrajině) a azylově relevantními důvody pronásledování ve smyslu § 12 písm. b) zákona o azylu, tj. jeho rasou, pohlavím, náboženstvím, národností, příslušnosti k určité sociální skupině nebo zastáváním určitých politických názorů. Soud zde připomíná, že žalobce při pohovoru uvedl, že on ani jeho rodina nepodporují válku na Ukrajině a že jeho otec byl dokonce uvězněn za veřejné

vyjadřování se proti válce na Ukrajině, což žalobce doložil rozhodnutím o zahájení trestního řízení s jeho otcem za organizování a konání nepovolené protiválečné akce. V žalobcově případě by tak mohlo být relevantním azylovým důvodem pronásledování kvůli zastávání určitých politických názorů. K tomu soud dodává, že Soudní dvůr Evropské unie v rozsudku C-238/19 dovedl, že je dána silná domněnka, že odeprání výkonu vojenské služby za podmínek stanovených v čl. 9 odst. 2 písm. e) kvalifikační směrnice souvisí s jedním z pěti azylově relevantních důvodů pronásledování, a je na správním orgánu, aby s ohledem na všechny okolnosti ověřil pravděpodobnost této souvislosti. Odborná literatura přitom předpokládá, že jakékoliv odeprání vojenské služby ze strany ruských odvedenců bude příslušnými národními orgány chápáno jako projev politického nesouhlasu se stávající ruskou vládou (viz SCHEU, H. Ch. *Postavení dezertérů a odpíračů vojenské služby v azylovém právu EU*, op. cit., s. 224).

43. Soud na základě výše uvedeného uzavírá, že žalovanému nedává pokyn, jak má o žalobcově žádosti rozhodnout (zda jí má vyhovět či ji zamítnout), ale požaduje, aby se žalovaný žádostí znovu zabýval a řádně se vypořádal se žalobcovými obavami. Úkolem žalovaného bude, aby žalobcovu žádost posoudil ve světle přílehlavé judikatury a na základě relevantních, aktuálních, vyvážených a transparentních podkladů. S ohledem na to, že vojenská invaze Ruské federace na Ukrajině je aktem mezinárodní agrese, nelze v žádném případě vycházet z toho, že branná povinnost a povinná vojenská služba patří mezi základní státoobčanské povinnosti, jako to učinil žalovaný. Takovou úvahu žalovaného je třeba důrazně odmítnout, neboť žalovaný zjevně nerozlišuje mezi tím, kdy občan plní brannou povinnost a případně se z tohoto titulu i aktivně zapojuje v rámci mobilizace do ozbrojeného konfliktu, v němž je ohrožena svrchovanost a územní celistvost bránícího se státu (např. usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 11. 8. 2016, č. j. 2 Azs 135/2016-34), a tím, kdy se má občan v rámci vojenské služby podílet na útočných bojových akcích, které jsou mezinárodním společenstvím obecně odmítány a v rámci nichž dochází k páčání válečných zločinů, zločinů proti lidskosti nebo jiných vážných nepolitických zločinů (srov. již výše citovaný rozsudek č. j. 5 Azs 19/2020-45).
44. V reakci na stručnou žalobní argumentaci týkající se aktivit, které žalobce vyvíjel v České republice a které měly souviset s jeho podporou Alexeje Navalného, s podporou válkou zasažené Ukrajiny a s účastí na demonstracích, soud ve shodě se žalovaným konstatuje, že žalobce takové aktivity z převážné části nedoložil. Jeho podpora Alexeje Navalného zůstala pouze v rovině tvrzení, neboť žalobce nedoložil tvrzenou finanční podporu (např. výpisy z účtu), účast na demonstraci ani jeho zařazení na seznam osob podporujících Alexeje Navalného. Nedoložil ani vlastní veřejné příspěvky či jiné veřejné sdílení názorů proti válce na Ukrajině. Soud přitom souhlasí se žalovaným v tom, že soukromá komunikace by jen velmi nepravděpodobně mohla vést k perzekuci žalobce, jestliže jinak ve veřejném prostoru nebyl aktivní. Video, resp. snímek z účasti žalobce na jedné demonstraci má soud rovněž za neprůkazné, a navíc považuje za velmi nepravděpodobné, že by se ruské orgány o žalobcově aktivitě při demonstraci v Praze, jíž se měl žalobce zúčastnit jako běžný občan, dozvěděly, tím méně že by jej pouze za ni perzekuovaly.
45. Nad rámec výše uvedeného soud podotýká, že si je vědom skutečnosti, na níž žalovaný v napadeném rozhodnutí několikrát poukázal, a to že žalobce odcestoval ze země původu do České republiky v roce 2017 za účelem studia, nikoliv z důvodu obavy z pronásledování, přičemž ruská invaze na Ukrajinu započala až po pěti letech po jeho příjezdu v únoru 2022. Žalobce nicméně o mezinárodní ochranu požádal záhy po jejím vypuknutí v březnu 2022.

Pouhá skutečnost, že žalobce do České republiky přicestoval za účelem studia, neznamená, že jeho žádost

o mezinárodní ochranu je účelová, resp. že jsou jeho tvrzení o hrozbě pronásledování nevěrohodná (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 22. 3. 2023, č. j. 5 Azs 24/2023-23, bod [28]). Dokonce ani to, že jedním z motivů podání žádosti o mezinárodní ochranu byla legalizace pobytu na území České republiky, nevylučuje, že žalobci v případě navrácení do země původu hrozí azylově relevantní pronásledování (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 18. 5. 2011, č. j. 5 Azs 6/2011-49). Ruská invaze na Ukrajinu, s níž žalobce spojuje své obavy z pronásledování, započala až v době, kdy žalobce pobýval v České republice. Žalobce přitom doložil, že v roce 2022 obdržel povolávací rozkaz (krátce poté, co požádal o mezinárodní ochranu). Za těchto okolností bylo na místě, aby se žalovaný zabýval i otázkou, kdy skutečně vzniklo riziko, že by žalobce mohl být v zemi původu pronásledován, a lze-li jej považovat za tzv. uprchlíka *sur place* ve smyslu čl. 5 kvalifikační směrnice v důsledku nově nastalých okolností v zemi jeho původu (k institutu uprchlíka *sur place* srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 12. 2008, č. j. 8 Azs 37/2008-80, a rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 29. 1. 2002, č. j. 5 A 746/2000-31).

Závěr a rozhodnutí o nákladech řízení

46. Soud I. výrokem tohoto rozsudku zrušil napadené rozhodnutí podle § 76 odst. 1 písm. a) a b) s. ř. s., neboť skutkový stav, který vzal žalovaný za základ napadeného rozhodnutí, vyžaduje podstatné doplnění, a v části týkající se posouzení důvodů pro udělení azylu podle § 12 písm. b) zákona o azylu je napadené rozhodnutí nepřezkoumatelné. O vrácení věci žalovanému k dalšímu řízení soud rozhodl podle § 78 odst. 4 s. ř. s. V souladu s § 78 odst. 5 s. ř. s. bude žalovaný v dalším řízení vázán právním názorem zdejšího soudu shrnutým v bodě 43 tohoto rozsudku.
47. O náhradě nákladů řízení soud rozhodl II. výrokem tohoto rozsudku podle § 60 odst. 1 s. ř. s. Žalobce byl v řízení úspěšný, a tak má právo na náhradu všech účelně vynaložených nákladů řízení. Náklady žalobce sestávají z odměny jeho advokáta za dva úkony právní služby po 3 100 Kč (převzetí a příprava zastoupení, sepsí žaloby) podle § 7 bodu 5, § 9 odst. 4 písm. d) a § 11 odst. 1 písm. a) a d) vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „advokátní tarif“) a ze dvou paušálních částek po 300 Kč jako náhrad hotových výdajů podle § 13 odst. 4 advokátního tarifu. Protože zástupce žalobce je plátcem daně z přidané hodnoty, zvyšují se náklady o náhradu této daně ve výši 1 428 Kč (§ 57 odst. 2 s. ř. s.). Celkem tak náklady řízení žalobce činí částku 8 228 Kč. Lhůtu k plnění soud stanovil žalovanému v délce 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku s tím, že dle § 149 odst. 1 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, užitého na základě § 64 s. ř. s., je žalovaný povinen nahradit náklady řízení k rukám zástupce žalobce.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty

na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližší následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

Nejvyšší správní soud však kasační stížnost odmítne pro nepřijatelnost, jestliže svým významem podstatně nepřesahuje vlastní zájmy stěžovatele (§ 104a odst. 1 s. ř. s.).

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Praha 21. února 2024

Mgr. Marcela Uhříčková, v. r.
samosoudkyně